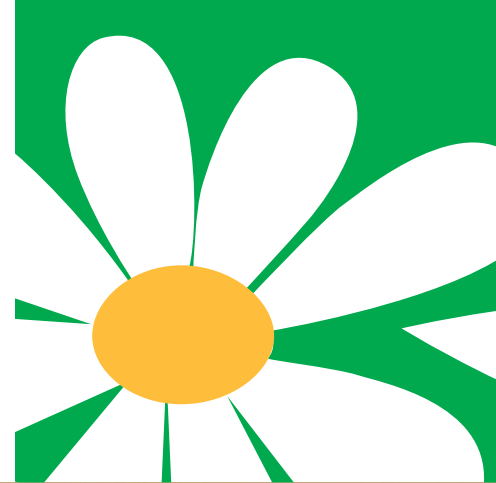

FIASPOSTEN

INFORMASJON OM RENOVASJON TIL HUSHOLDNINGER I FJELLREGIONEN

A young girl with blonde hair, wearing a blue denim shirt, is smiling and holding up a piece of food, possibly a piece of bread or a vegetable, towards the camera. The background is a plain, light-colored wall.

Endelig klart for **KILDESORTERING AV MATAVFALL**

Når tømmes dunkene s.4

Hva skjer med matavfallet s. 9

Fem ordførere om ny ordning s. 7

Årets matredder s. 22

Denne spesialutgaven av **FIAS**-posten inneholder det meste av den informasjonen du trenger om den nye ordningen, og vi håper vi også kan inspirere deg til å komme i gang med nye, gode sorteringsvaner.

Innhold

- 3. Du kaster i riktig dunk, vi fikser resten
- 4. Ny ordning
- 7. Fem ordførere om den nye ordningen
- 8. Matavfall
- 10. Glass- og metallemballasje
- 11. Papp og papir
- 12. Plastemballasje
- 13. Restavfall
- 14. Farlig avfall
- 15. Gjenvinningsstasjoner
- 16. Gode løsninger for god sortering
- 20. FIAS tar over innsamling i Stor-Elvdal
- 21. Verdensarven Røros og ny ordning
- 22. Er du «Årets matredder i Fjellregionen»?
- 23. Ti matredder-tips
- 24. Sorteringsguide

Du finner også informasjon på vår hjemmeside, www.fias.no, og du er selvsagt velkommen til å ta kontakt med vår kundeservice på **tlf. 62 49 48 00**, eller firmapost@fias.no.

SAMMEN GJØR VI FJELLREGIONEN AVFALLSFRI

FIASPOSTEN NR. 1 - 2020

ANSVARLIG REDAKTØR
JAN OTTO SAUR, FIAS

DESIGN OG LAYOUT
REN RØROS FRONTAL

FJELLREGIONEN INTERKOMMUNALE
AVFALLSSELSKAP

TLF. 62 49 48 00
FIRMAPOST@FIAS.NO

WWW.FIAS.NO

Nå endrer vi hvordan vi samler inn avfall fra husholdningene i Fjellregionen.

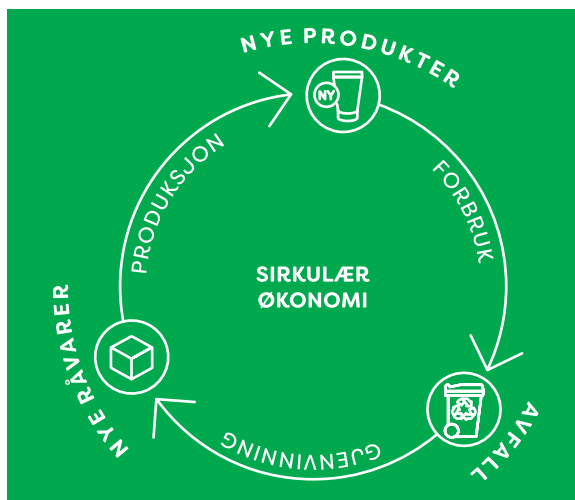
Du kaster i riktig dunk, vi fikser resten

I sommer har FIAS delt ut fire avfallsdunker til alle boliger; til **matavfall**, **restavfall**, **papp og papir** og **glass- og metallemballasje**. I tillegg har du fått sekker til **plastemballasje**, og poser til matavfall. Så nå er alt klart, og ny innsamlingsordning starter i september.

Vi henter avfallet, og leverer det videre til gjenvinning. Matavfall resirkuleres, og blir til biogass og kompostjord. Papp, papir, glass- og metallemballasje gjenvinnes til nye produkter. Det som ikke kan gjenvinnnes, sendes til forbrenning i fjernvarmeanlegg, og kommer til nytte som strøm og varme.

Enklere for deg – bra for miljøet

I Norge har forbruket økt i takt med at vi har fått det bedre økonomisk. Og jo mer vi kjøper, jo mer kaster vi. Men flere og flere innser at vi ikke har ubegrensede ressurser, og både nasjonalt og lokalt er det et ønske om å kaste mindre, og at avfallet inngår i et kretsløp.

For Fjellregionen har vi et mål om å halvere mengden restavfall. Det høres ganske ambisiøst ut, men vi har gjort plukkkanalyser som viser at nesten 47% av restavfallet er matavfall, så når vi sorterer ut maten, er vi langt på vei til å nå målet.

38% → 65%

Med mer kildesortering kan vi også nå målet om mer gjenvinning. 38% av avfallet fra husholdninger og hytter i Fjellregionen ble gjenvunnet til nye materialer i 2019. Målet er 65%.

For å kunne bruke avfallet som en ressurs i et kretsløp, må kvaliteten være så god at industrien kan lage nye produkter med riktig kvalitet. Derfor er det viktig å sortere avfallet. Noe avfall kan sorteres maskinelt, men erfaring viser at den beste sorteringsjobben er det du og jeg som gjør. Kildesortering betyr at avfallet sorteres ved kilden, der det oppstår, og vi håper at fire avfallsdunker gjør det enklere for deg å kildesortere mer.

Når du sorterer avfallet og legger det i riktig dunk, vil vi sørge for at avfallet kommer til nytte. Enklere for deg, og bra for miljøet.

I sommer har FIAS levert ut nye avfallsdunker til alle husstander i Fjellregionen, og nå skal de endelig tas i bruk.

Ny ordning

Du har fått utlevert 4 dunker til din bolig. For matavfall, restavfall, papp og papir og glass- og metallemballasje. For å gjøre det enkelt å sortere riktig, har dunkene forskjellig farge på lokket, og et symbol som viser hvilken avfallstype som skal legges i dunken:

Sammen med dunkene er det levert ut poser til matavfall og sekker til plastemballasje. Matavfall legges i egne, grønne poser, og restavfall legges i vanlige søppelposer. Posene knyttes godt før de legges i dunken. Papp, papir, glass- og metallemballasje legges løs i dunken. Plastemballasje skal legges løs i de perforerte, gjennomsiktige plastsekkene.

Når tømmes dunkene?

Avfallet samles inn på faste ruter, med oppstart uke 36. Med nye innsamlingsruter vil mange få ny tømmedag for avfallet. Tømmekalenderen på www.fias.no viser når avfallet hentes hos deg. Ring FIAS hvis du ikke har mulighet til å skrive ut tømmekalenderen selv, så sender vi deg den i posten.

Sett dunken frem for tømming

På tømmedag skal dunken stå maks 3 meter fra veikanten, med håndtaket frem og uten hindringer. Dunkene er merket med teksten «Denne siden ut på tømmedag».

Dunkene må settes frem for tømming før kl. 7.00 på tømmedag.

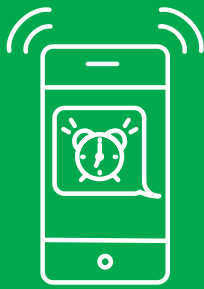
Hvor ofte vil dunkene tømmes?

Matavfall	hver 2. uke
Restavfall	hver 4. uke
Papp og papir	hver 4. uke
Plastemballasje (i sekk)	hver 4. uke
Glass- og metallemballasje	hver 12. uke

Dunkstørrelser

Du har fått utdelt dunker tilpasset ditt renovasjonsabonnement. Type abonnement bestemmer størrelsen på restavfallsdunk. Du kan velge mellom 140, 240 eller 360 liters restavfallsdunk. Ta kontakt med kommunen dersom du ønsker å endre renovasjonsabonnement.

Du kan endre dunk-størrelse for de øvrige avfallstypene uten at det påvirker gebyr. Ta i så fall kontakt direkte med FIAS.

Du kan få en påminnelse dagen før tømmedag. Enten med varsel via app'en MinRenovasjon, eller ved å bestille varsel på SMS.

Lang vei?

For deg som har lang gårdsvei, kan det bli langt å trille frem dunken før tømmedag. Da kan du velge å ha dunkene fast plassert nærmere veien, så blir det kortere avstand å trille frem dunken for tømming. Avfallet tar du med og kaster når du likevel passerer.

Samarbeidsløsninger og fellespunkter

Hvis du og naboen setter dunkene på samme sted, kan det bli fullt når dere har fire dunker hver. Da er det mulig å samarbeide med naboen, og dele dunk for en eller flere avfallstyper. Samarbeid påvirker ikke prisen eller tømme-frekvens. Vi bestemmer dunkstørrelse basert på antall og type abonnement. Hvis du ønsker å bytte abonnement, må du ta kontakt med kommunen.

I borettslag eller sameier der det er mange abonnenter på liten plass kan det være aktuelt med containere i stedet for dunker. Med container eller store dunker kan FIAS fravike kravet om plassering maks tre meter fra veien, men utstyret må plasseres slik at bilen kan rygge inntil for å tømme. Plassering må avtales med beboerne, og da er det fint om FIAS kan ha en fast kontaktperson.

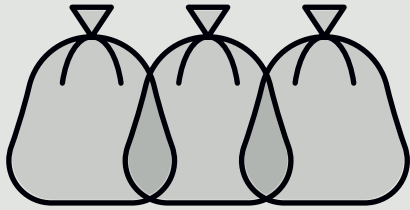
Skur til dunkene

Hvis du ønsker, kan du bygge et skur til dunkene. Hvis det skal plasseres ved veien, må du sjekke hvilke krav vei-eier stiller, og unngå løsninger som skaper trafikkfarlige situasjoner. Hvis skuret står mer enn 3 meter fra vei, må dunken trilles fram til vei på hentedag.

Vi har samlet informasjon om dunkstørrelser, og krav til utforming av skur på www.fias.no.

I 2018 kastet hver nordmann i snitt **739 kilo** avfall.

Sekken du har brukt til **plastemballasje** skal du fortsette å bruke som før.

Tilleggsutstyr

Dersom det blir problemer med misbruk av dunker, kan det monteres lås på lokket. Det finnes også egne lokk som åpnes på samme side som håndtaket. Da slipper du å snu dunken før tømning. Les mer om ekstrautstyr på fias.no

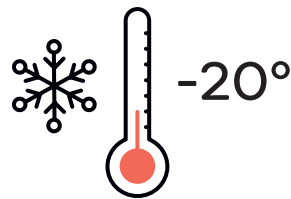
Vedlikehold

Dunkene eies av FIAS, og skal følge eiendommen. Som bruker har du selv ansvar for renhold og vedlikehold. For din egen skyld og for renovatørens arbeidsforhold ber vi deg vaske dem og holde dem fri for lukt.

Hvis en dunk blir skadet etter tømning eller brøyting, melder du ifra til oss, så vi kan reparere eller bytter ut dunken.

Kulde og snø

Om vinteren, når dunkene kan bli nedsnødd og veien glatt, er det ekstra viktig å ta hensyn til renovatørene som skal tømme dunkene. Det er ditt ansvar å måke unna snø på hentedag, og å strø når det er glatt.

Hvis det er kaldere enn **-20°** på store deler av en rute kan henting bli avlyst. La dunken stå framme, så samler vi inn avfall på ekstraruter så snart det er praktisk mulig.

Hvis dunken ikke er tømt?

Det kan være ulike grunner til at dunken ikke er tømt. Den kan være satt frem for sent, det kan være feil dunk, dårlig sortering, eller manglende snørydding. Det kan også være at dunken står for langt fra veien, eller at håndtaket ikke vender frem.

Hvis dunken ikke er tømt, vil vi informere deg via SMS. SMS sendes regningsmottaker, og du må selv informere leietaker, der det er aktuelt.

Hvis dunken ikke er tømt, må du vente til neste ordinære tømning. Ikke hentet avfall kan leveres til gjenvinningsstasjonen, men legg merke til at vi ikke kan ta imot matavfall på gjenvinningsstasjonene.

1. Hva syns du om den nye sorteringsordningen til FIAS?
2. Hvordan vil den nye ordningen påvirke deg personlig?
3. Hva håper du effekten av en slik ordning vil være?

Fem ordførere om den nye ordningen

Mona Murud, ordfører Alvdal kommune

1. Jeg ønsker den nye ordningen velkommen, vi må bli enda flinkere til å sortere avfallet vårt.
2. For meg vil det jo bli enklere, da slipper jeg å kjøre ned på returpunktet. De nye dunkene er veldig praktiske og lette å håndtere.
3. Effekten bør jo være at vi blir enda flinkere til å håndtere avfallet vårt.

Linda Døsen, ordfører i Rendalen kommune

1. Ordningen er et kjempeløft for kildesortering, og et viktig steg i riktig retning for å redusere klimagassutslipp.
2. Det vil bli enklere å sortere, og min familie vil få betydelig mindre restavfall.
3. Bedre kildesortering og fornøyde brukere.

Isak Veierud Busch, ordfører Røros kommune

1. Jeg tror det vil gjøre det enklere for folk å sortere avfallet sitt. Det er positivt! Det ligger mye ressurs i avfall som i dag ikke benyttes.
2. Jeg bor litt avsides til, og har en såkalt «hyttecontainer» som vårt nærmeste avfallssted. Vi ser frem til å kunne levere ferdig sortert avfall nært der vi bor.
3. Jeg håper det bidrar til mer avfallssortering. I vår kommune er det mye å hente særlig i tilknytning til «hyttecontainere». Mer sortering er bra for miljøet og bra for oss som bor her!

Kristin Langtjernet, ordfører i Folldal kommune

1. Det er gledelig med mer miljøvennlig sortering og at vi får egne dunker til det. Ikke minst det at matavfall skal forvaltes på en bedre måte.
2. Jeg må få på plass en bedre logistikk i kjøkkenskapet, med flere små dunker. Dernest blir det praktisk med papp og papir, glass – og metallemballasje rett i egne dunker.
3. Fornøyde FIAS-kunder som er glade for mer miljøvennlig sortering også i vår region. Større bevissthet rundt avfall som ressurs, og mulighetene for gjenvinning.

Bjørnar Tollan Jordet, ordfører i Tolga kommune

1. Dette blir bra! Det er en framtidsretta og utviklingsorientert løsning som gjør det enklere for oss abonnenter!
2. Jeg håper at sortering av matavfall vil gjøre meg enda litt bedre og mer bevisst på å ikke kaste mat. Jeg tror det blir enda enklere å være bevisst på sortering og gjenvinning med den nye ordningen. Og så må jeg pønske ut en måte å få organisert de nye dunkene slik at det både blir lett å hente, og at det ser fint ut.
3. Med mer sortering håper jeg vi som forbrukere får en større bevissthet knyttet til hvordan vi kan bruke kjøpekraften vår for å redusere unødvendig emballasje og forbruk.

Dunken med grønt lokk er til **matavfall**. Ved å sortere ut matavfallet kan vi ta vare på ressursene i matavfallet, til kompost og biogass.

Matavfall

Hvordan sortere jeg?

Matavfall legger du i egne matavfallsposer, som knytes med to knuter, før de legges i egen dunk for matavfall, den med grønt lokk. Dunken settes frem for tømning på rute 2. hver uke.

De grønne matavfallsposene ble delt ut sammen med dunken, og når du trenger flere, får du det gratis på kommunens servicetorg eller på gjenvinningsstasjonene.

Matavfall samles inn med to-kammer biler, og holdes adskilt fra annet avfall ved omlasting på FIAS sitt anlegg på Eid i Tolga kommune, før det kjøres til sluttbehandling.

Du kan få kjøpt kurver på gjenvinningsstasjonene. De er fine å legge posen oppi for å samle matavfallet inne på kjøkkenet.

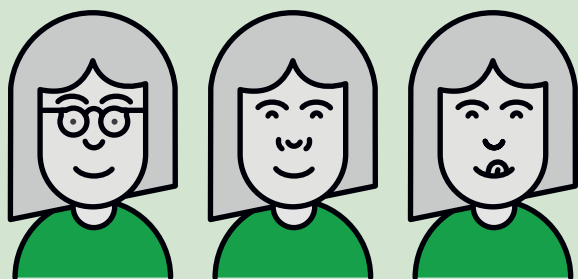
Hva sorteres som matavfall?

Matavfall, som også kalles våtorganisk avfall er avfall som er organisk nedbrytbart. Det kan være skrell, skrotter, grut, eggesskall, bein, nøtteskall og rekeskall.

Du kan også kaste tørkepapir som har vært brukt til å tørke opp matsøl. Du kan kaste avskårne blomster, men ikke greiner og kvister. De er for harde, og bruker for lang tid før de brytes ned.

Bleier, hundeposer, kattesand og jord skal **ikke** kastes sammen med matavfallet. Unngå også teposer av nylon, komposterbare plastposer, sigarett-sneiper og snus.

Matavfall må leveres uten emballasje. Plast, glass og metall vil forurense bioesten, og skape problemer for gjenvinningsanlegget.

Bruk sansene dine
se, lukt og smak
på maten før du
eventuelt kaster den

Hva skjer med matavfallet?

Matavfallet sendes til et biogassanlegg hvor det blir til drivstoff for busser og andre kjøretøy.

Matavfall behandles i lukkede råtne-tanker uten tilgang til luft. Da dannes metan, en kraftig klimagass, som etter rensing kan benyttes som drivstoff. Når slik biogass erstatter fossilt drivstoff, reduseres utslipp av klimagasser.

Når metangassen er tatt ut, får vi en biorest som kan brukes som gjødsel. Slik gjenvinner vi næringsstoffene i matavfallet. Et av stoffene som er viktig å utnytte, er fosfor. Et grunnstoff som naturen er helt avhengig av, og som det kan bli knapphet på i verdensmarkedet.

Tilskudd til hjemmekompostering

Hvis du vil gjøre mer, kan du velge å kompostere matavfallet hjemme. Da kan matavfallet du kaster bli til jord og gjødsel hjemme hos deg og trenger ikke fraktes for å behandles. Alt organisk avfall fra kjøkken og hage kan komposteres, og du får tilbake flott næringsrik jord til hagen.

FIAS gir tilskudd til innkjøp av utstyr for hjemmekompostering. Du kan få dekket 50% av kostnaden, maks 1.000,- pr. abonnent. Tilbudet gjelder for husholdninger. Les mer på www.fias.no. Der er det også skjema for å søke om tilskudd.

I husholdningene er det beregnet at hver og en av oss kaster 42,6 kilo spiselig **mat** i året

Dunken med turkis lokk er til **glass- og metallemballasje**.
Det betyr at du slipper å dra til returpunktet for å levere
flasker og bokser.

Glass- og metallemballasje

Hvordan sortere jeg?

Sortert glass- og metallemballasje legges løst i dunken. Som før er det viktig å skylle emballasje, for å unngå vond lukt. Bruk kaldt vann, eller bruk resten av oppvaskvannet du likevel skal tømme ut. Bruker du varmt vann kan det være at du bruker mer energi på rengjøring enn det vi sparer ved å gjenvinne emballasjen.

Dunken med turkis lokk skal kun brukes til glass- og metallemballasje fra mat og drikke. Og her er ordet «emballasje» viktig å legg e merke til. Det betyr at du ikke skal kaste drikkeglass, krystall, ildfaste former, keramikk, speil eller vindusglass i denne dunken. Det er materialer med et helt annet smeltepunkt enn glassemballasje, og selv en liten bit kan ødelegge et helt lastebillass med riktig sortert avfall.

Dunken med glass- og metallemballasje settes frem til tømning på rute hver 12. uke. Dvs. fire ganger pr. år. FIAS bruker egen bil til innsamlingen, og avfallet holdes adskilt fra annet avfall både ved innsamling, mellomlagring og omlasting. Sortering gjøres maskinelt hos Sirkel i Fredrikstad. Det skilles på magnetisk og ikke-magnetisk metall, og farget og blankt glass. For at sorteringen skal fungere best mulig, bør det ikke være for små glassbiter. Du bør derfor unngå å knuse glasset når du legger det i dunken.

Hva skjer med glass- og metallemballasjen?

Glassemballasje gjenvinnes til ulike glassprodukter. Mye gjenvinnes til Glasopor skumglass, et lett, stabilt og drenerende byggemateriale. Stål gjenvinnes til alt fra armeringsjern til kleshengere, og aluminium gjenvinnes til bla. stekepanner, bildeler og sykler.

Av 670 resirkulerte **aluminiumsbokser** kan man lage én sykkel

Dunken med blått lokk er til alle typer **papp og papir**. Vi har gjort det enklere for deg å sortere, og du trenger ikke lenger å levere papp og kartong på returpunktet.

Papp og papir

Hvordan sortere jeg?

I dunken kan du legge både aviser, reklame, kontorpapir, melk- og juicekartonger, pizza-esker og bølgepapp. Husk å skylle bort melk- og matrester, så vi unngår vond lukt. Plastkorken kan sitte på kartongene, eller du kan kaste den sammen med plastemballasjen. Legg papp og papir løst i dunken, du trenger ikke pose. Det gjør ikke noe om du tar med konvolutter eller kontorpapir med lasertrykk, det sorteres vekk maskinelt.

Det er ikke plass til store mengder papp i dunken, så hvis du har kjøpt møbler eller andre store ting, må du ta pappen med til gjenvinningsstasjonen. Vi oppfordrer også til å lage kartongkubber (skriv på navn og nummer så er du med i Kartonglotteriet) og klem sammen pappesker, så det ikke tar så stor plass i dunken. Hvis du likevel trenger større dunk, kan det avtales med FIAS.

Dunken med blått lokk, settes frem til tømning hver 4.uke. Innsamling skjer med to-kammer bil, så avfallet holdes adskilt fra matavfallet som hentes samtidig.

Hva skjer med papp og papir?

Papp og papir er en råvare på verdensmarkedet, og etter sortering selges de ulike papirtypene til ulike anlegg for gjenvinning. Rent papir sendes i dag til Norske Skogindustrier på Skogn, der det inngår i produksjon av avisepapir. Bølgepapp sendes til Ranheim paper & board, og gjenvinnes til ny bølgepapp. Kartong gjenvinnes til nye papirprodukter hos FiskebyBoards i Sverige.

Hva gjør jeg med papirsekkene jeg har til overs?

Hvis du har papirsekker til overs, kan de fortsatt komme til nytte. De kan brukes til oppbevaring,

eller du kan levere papir på vanlig måte sammen med dunken for papp og papir. Hvis du vil kaste dem, kan de leveres som papir til gjenvinning i dunken for papp og papir. Det vil ikke bli delt ut nye papirsekker fra FIAS.

Kartonglotteriet fortsetter
Hvert år trekker Grønt Punkt ut flere heldige vinnere av kartonglotteriet over hele landet.
Les mer på www.fias.no

Plastemballasje skal leveres i **gjennomsiktig plastsekk** som tidligere. En rull med plastsekker er delt ut sammen med de nye dunkene. Når du trenger flere får du det gratis på kommunens servicetorg eller på gjenvinningsstasjonene.

Plastemballasje

Hvordan sortere jeg?

Plastemballasje leveres ren og tørr, for å unngå lukt. Sekken samles inn på rute hver 4. uke, og kan henges på den kroken som følger med mat-avfallsdunken. Da blåser den ikke bort.

Plastemballasje legges løst i sekken, ikke i knyttede poser. Det gjør kontroll av plasten enklere, og gjør at mer plast gjenvinnes.

Kan vi sortere plast på jobben også?

De samme sekkene du bruker når du sorterer plastemballasje hjemme, kan også brukes av bedrifter som har «husholdningslignende avfall». Det betyr at skoler, barnehager, kantiner og kontor kan sortere plast på jobben også, og inngå avtale med FIAS Proff om innsamling.

For landbruket og andre virksomheter med mye plast av ensartet kvalitet finnes egne ordning for innsamling og mottak av plast. Landbruksplast kan leveres gratis til gjenvinningsstasjonene, forutsatt at det er ristet rent, og uten rundballenett og hylser.

Hva skjer med plastemballasjen?

Plastemballasje fra husholdninger består av mange ulike plasttyper, og disse må sorteres for å kunne brukes som råstoff i ny produksjon. Materialselskapet Grønt Punkt har ansvaret for at mest mulig plast gjenvinnes. De samler inn plast fra avfallsselskaper i Norge, og inngår avtaler med sorterings- og gjenvinningsanlegg, bl.a. i Danmark og Tyskland. Gjenvinningen finansieres av produsenter og importører av plastemballasje.

Plast omsettes på verdensmarkedet, og påvirkes av tilbud og etterspørsel. Stengte grenser, pandemi og varierende kronekurs påvirker markedet, og det gjør også mengden og kvaliteten på plasten som leveres til gjenvinning. Dette er forhold som endres raskt og Fias oppfordrer derfor alle til å fortsette å sortere plastemballasje. Så vil vi, sammen med Grønt Punkt, sørge for at den utnyttes på best mulig måte.

Vi kan spare to kilo olje på å gjenvinne én kilo **plast**

Dunken med grått lokk er til **restavfall**. Det er det som blir igjen når alt som kan gjenvinnes er sortert ut.

Restavfall

Hvordan sorterer jeg?

Bleier og bind er restavfall, det samme er hundeposer og kattesand. Q-tips, våtservietter, tamponger og snus er også eksempler på restavfall, og som absolutt ikke skal kastes i do!

Støvsugerposer er restavfall, og ødelagte gjenstander som ikke er emballasje, f.eks. CD/ DVD-plater, kulepenn og barberhøvl. Ikke rengjort emballasje, eller emballasje som består av flere ulike materialer er også restavfall. F.eks. pillebrett, Pringles-boks og enkelte kaffe- og potetgullposer.

Klær, tekstiler og sko som er rene og tørre leveres til gjenbruk og gjenvinning i egne containere på gjenvinningsstasjonene. Men dyner, puter, fillete sko og skitne klær er fortsatt restavfall.

Hvis du er usikker på hva du skal gjøre med et konkret produkt, så kan du skrive inn hva du skal kaste på forsiden på www.fias.no, så får du informasjon om hvordan det skal sorteres og kastes.

Det er svært viktig at **farlig avfall** og elektrisk avfall ikke kastes i restavfallet, men leveres til gjenvinningsstasjon, ev. forhandler.

Innsamling av restavfall

Restavfall legges i dunken med grått lokk, og settes frem for tømning hver 4. uke. Dunken må ikke overfylles slik at lokket ikke kan lukkes. Har du FIAS-sekker til overs kan de settes fram til henting sammen med dunken.

Hva skjer med restavfallet?

Restavfall sendes i dag til forbrenning i fjernvarmeanlegg i Trondheim eller Sverige, og gjenvinnes til energi og varme. Behandlingskostnadene for dette utgjør en stor del av FIAS sine kostnader, og reduseres hvis mengden går ned. Kjøp av slik behandling legges ut på anbud, iht. regler for offentlig anskaffelse. Det arbeides med nytt anbud i 2020.

Giftstoffer skal ikke resirkuleres. Avfall som inneholder farlige stoffer må derfor leveres for seg, slik at giftstoffer kan tas ut av kretsløpet.

Farlig Avfall

Farlig avfall inneholder stoffer som kan skade mennesker og dyr, og føre til alvorlig forurensning. Det må derfor ikke blandes med annet avfall, men leveres til gjenvinningsstasjonen for forsvarlig behandling. Da unngår vi at de miljøfarlige stoffene havner på avveie.

Elektrisk og elektronisk avfall inneholder også farlige stoffer, og må leveres for seg. Da reduseres risikoen for brann, og vi unngår at farlige stoffer spres i naturen. Enkelt sagt er elektrisk avfall alt som lager, bruker eller leder strøm.

Gratis å levere

Farlig avfall leveres til gjenvinningsstasjonene i åpningstiden. Det er gratis for privatpersoner, og kostnaden dekkes av renovasjonsgebyret. Elektrisk avfall er også gratis, og kan i tillegg til gjenvinningsstasjonene også leveres til butikker som selger tilsvarende produkter.

Hva skjer med avfallet?

Det finnes mange typer farlig avfall, og mange ulike behandlingsmåter. Noe gjenvinnes og brukes i nye produkter, f.eks. bly. Det som ikke kan brukes om igjen, behandles slik at man unngår utslipp til miljøet. Det kan f.eks. være destruksjon ved forbrenning i egne anlegg, eller varig lagring, på f.eks. Langøya utenfor Holmestrand.

Egne bokser:

Sørg for at alle ting som har miljøgifter i seg leveres som farlig avfall. Ha en egen boks hjemme til å oppbevare farlig avfall som skal leveres på gjenvinningsstasjonen. Er du i tvil om noe inneholder miljøgifter, ta det med til gjenvinningsstasjonen og spør oss.

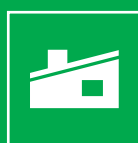

Eksempler på farlig avfall:

- Batterier. Husk å tape over polene på småbatterier pga. brannfare.
- Lyspærer og lysrør
- Impregnert trevirke
- Maling, løsemidler, sparkel og lakk
- Bilprodukter som spillolje og oljefilter
- Plantevernmidler
- Spraybokser og gass
- Rengjøringsmidler som klorin, salmiakk og kraftvask
- Gradestokker og termometer
- Bilbatterier
- Brannslukningsapparater
- Gulvbelegg
- Asbest
- Vinduer med PCB eller klorparafiner
- Elektronisk avfall

FIAS har 11 betjente gjenvinningsstasjoner, her leverer du alle typer avfall som ikke hentes hjemme hos deg.

Gjenvinningsstasjoner

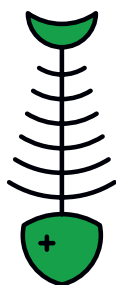

På gjenvinningsstasjonene kan du levere

- Alle typer farlig avfall, som maling, spray bokser, impregnert trevirke og asbest
- Alle typer elektrisk avfall, inkludert alle typer batterier
- Tekstiler, til gjenbruk og gjenvinning
- Rent trevirke
- Hageavfall
- Metallskrap
- Møbler, byggavfall og annet grovavfall
- Rene masser, som isolasjon, keramikk, speilglass

Åpningstider og kart

Gjenvinningsstasjonene har faste åpningstider hele året, og lørdagsåpent enkelte lørdager i sommerhalvåret. Du finner alle åpningstidene og kart på fias.no.

Legg merke til at gjenvinningsstasjonene ikke kan ta imot **matavfall**.

For husholdninger, er det gratis å levere de fleste avfallstyper. Du må betale for restavfall og grovavfall og i 2020 koster det 200,- pr. m³.

Returpunkt

Med innføring av dunk, og henteordning for papp og papir og glass- og metallemballasje, trenger ikke du som bor i Fjellregionen lenger å dra til returpunktet for å levere sortert avfall.

De ubetjente returpunktene videreføres som et tilbud til våre over 16.000 hytteabonnenter. Det vil fortsatt være mulig å levere papp og papir eller glass- og metallemballasje på returpunktene, men det er viktig å være klar over at container for restavfall kun er et tilbud til hytteabonnenter. Fastboende og bedrifter skal ikke kaste avfall her. Det er heller ikke tillatt å sette igjen avfall på utsiden av containeren.

Når du nå skal i gang med sortering av flere typer avfall, gjør gode løsninger sorteringen mye enklere. Her gir vi deg noen tips:

Gode løsninger for god sortering

Godt system = Gode vaner

Skal man kildesortere er det viktig å gjøre sorteringen lettest mulig. En god ide er å ha en fast plass til forskjellige typer avfall. Dette kan være bokser eller bærenett plassert i hyller og skap, eller kurver plassert rett på gulvet. Da vil sorteringen (nesten) gå av seg selv.

Få kildesorteringen dit søpla er

Plasser beholderne der avfallet oppstår, slik at de er lett tilgjengelig. Dette kan være i skapene under kjøkkenbenken eller en stor kjøkkenskuff. Har du liten plass velger du mindre bokser, eventuelt juster størrelsen på boksene ut i fra hvor mye søppel du forventer av hver av de ulike avfallssortene.

Gjør det lite og usynlig

Sortering av søppel er ikke det stiligste vi gjør i hjemmet. Et godt system trenger hverken å ta mye plass eller være veldig synlig, og kan gjøre sorteringen mer praktisk.

Tenker du å sette inn nytt kjøkken kan en integrert kjøkkenløsning være noe å tenke på. Mange kjøkkenleverandører selger kildesorteringsløsninger som passer perfekt til kjøkkeninnredningene de selger. Disse gjør sorteringen både enkel enkel og oversiktlig.

Mangler du gulvplass men har en ledig vegg kan du lage en dekorativ og vegghengt løsning, dette kan være lurt i små leiligheter.

Brett og pakk kompakt

For å unngå dunken fylles opp unødvendig fort er det lurt å pakke så kompakt som mulig. Dette gjelder særlig papp og kartong. Klem pappeskene flate, brett melkekartongene sammen og putt de oppi en som ikke er brettet. Da har du 5 melkekartonger til plassen av én og mer plass til annen papp og kartong i dunken.

Egen beholder til elektronikk

Elektrisk og elektronisk avfall inneholder miljøfarlige stoffer som kan gjøre stor skade både på mennesker, dyr og miljø om det ikke håndteres på en skikkelig måte.

For å sørge for at dette avfallet ikke havner i restavfallet er det lurt å ha et fast sted der du samler det opp før du leverer det, enten til en gjenvinningsstasjon, eller i en butikk som selger lignende produkter.

Marker beholderne

Markerer du de ulike avfallsbeholderne får du bedre oversikt og gjør sorteringen enklere for hele familien.

Foto: Ikea

Batterier og lyspærer

Batterier og lyspærer kan leveres i matbutikken. Det kan derfor være smart å oppbevare dette i et handlenett som er plassert i gangen slik at det er lett å huske på når du uansett skal på butikken. Dette gjelder også panteflasker.

Vask plastemballasjen

Før plastemballasjen skal gjenvinnes må den være mest mulig ren og tørr, slik at forurensning ikke senker kvaliteten på det resirkulerte produktet. Når det kommer til hvor lang tid du skal bruke på å vaske plasten ren må man bruke skjønn. Plastavfall som er lett å skylle produktrester ut av, kan vaskes. Den plasten som krever masse arbeid og masse vann, kaster du i restavfallet.

Tidligere har Stor-Elvdal kommune selv stått for henting av avfall i kommunen, men når renovasjonsordningen endres 1. september, tar FIAS over.

FIAS tar over innsamling i Stor-Elvdal

Endringen fører til at det skal hentes flere avfallsfraksjoner hjemme hos abonnentene, noe som fører til en stor forandring i innsamlingen for alle kommuner. Stor-Elvdal kommune har til nå klart å ha innsamlingen i egen regi med en en-kammerbil, men har ikke kapasitet til å fortsette med dette etter endringen trer i kraft 1. september.

– Kommunen har besluttet å la FIAS ta over. Vi mener FIAS vil kunne tilby en bedre renovasjonsordning både på kort og lang sikt med tanke på gebyr, tømmehyppighet, kundetilfredshet, robusthet og forutsigbarhet i ordningen for både husholdnings- og hytteabonnenter, forteller enhetsleder kommunalteknisk drift Ruth-Marie Nymark, som mener abonnentene fortjener det beste alternativet.

Siden dette er en virksomhetsoverdragelse har de som var ansatt som renovatører i kommunen fått tilbud om 100 % fast stilling hos FIAS i stedet.

Nymark mener det er bra at FIAS tar over innhenting og ser frem til den nye ordningen trer i kraft.

– At det legges til rette for mer sortering er veldig positivt, og har vært etterspurt av mange av våre abonnenter. Vi er helt sikre på at FIAS vil kunne håndtere de nye endringene godt, avslutter hun.

Mer enn 30% av det vi kaster i **restavfallet** kunne vært spist

Det er ikke til å legge skjul på at svarte avfallsdunker og vakker verdensarv ikke nødvendigvis passer helt som hånd i hanske.

Verdensarven Røros og ny ordning

Med den nye avfallssorteringen har det derfor vært viktig for Røros kommune at dunkene ikke skal ha en negativ effekt på bybildet i Bergstaden.

Nedgravd løsning

For de som bor i sentrum av Røros vil de nye dunkene inntil videre plasseres i bakgårdene. Kommunen ser på mulighetene for på sikt å få inn noen nedgravde løsninger.

– Dette kommer ikke til å være et tilbud for hvert enkelt hus, men for dunker som blir plassert rundt om i sentrum, og som dekker flere abonnenter. Denne løsningen er veldig kostbar og vil tidligst være på plass neste høst, forteller teknisk sjef i Røros kommune, Kristian Horten.

Konteinere til de som bor spredtbebyggd

For folk som bor i særdeles spredtbebygde strøk, har kommunen valgt å fortsette med eksisterende containerløsninger. Dette både av tidsmessige hensyn og hensyn til miljøet.

– I stedet for at vi skal bruke mye tid og drivstoff på å kjøre og tømme dunker på steder hvor det kanskje kun er to husstander, er det bedre at de som bor slik tar med seg avfallet og kaster det i

en konteiner på vei til jobb. Dette sparer tid og er bedre for miljøet, sier Horten.

Han legger til at de som må bruke containere får lik sorteringsmulighet da det vil bli satt ut fire ulike containere ved hvert returpunkt.

– De vil også få kompensasjon i form av en lavere pris på abonnementet sitt siden de ikke får sorteringstilbudet hjem til seg, informerer Horten og presiserer at dette tilbudet gjelder kun de som bor særs spredtbygd.

Noen utfordringer

– For oss har en av de største utfordringene med den nye sorteringsordningen til nå handlet om informasjon. Å informere nok, og på rett måte, og kunne besvare de spørsmålene folk stiller.

Horten forteller at den nye ordningen bidrar til noe mer jobb for kommunen, da dunkene må trilles ut og heises opp, mot før bare å kaste en sekk inn i bilen.

Positive til ny ordning

– For de fleste blir denne ordningen en endring i hverdagen, noe som har skapt en naturlig skepsis hos enkelte. Ifølge Horten stiller folk seg jevnt over positive til denne nye ordningen.

Hvis du som bor i Røros kommune har spørsmål om de nye dunkene, ta kontakt med kommunen på tlf. 72 41 94 00.

I forbindelse med den nye sorteringsordningen, der Fjellregionen for første gang skal sortere ut matavfall vil vi sette søkelyset på å redde spiselig mat fra matavfallsdunken.

Er du «Årets matredder i Fjellregionen»?

Før jul skal FIAS kåre Årets matredder, og både privatpersoner og bedrifter inviteres til å delta.

Hvert år kaster hver nordmann nesten 43 kilo spiselig mat. Da kaster vi ikke bare maten, men også de ressursene som er brukt for å produsere og transportere maten. Kaster vi mindre mat, vil vi ha gjort en flott innsats for miljøet.

Hva er en matredder?

En matredder er en som bruker sansene, spiser opp matrester og inspirerer andre til det samme. Fjellregionens matredder skal være en person eller bedrift som ved hjelp av kreativitet og stå-på-vilje bidrar til å redusere matsvinn.

Hvordan delta

Du kan være en privatperson som legger vekt på å minske matsvinnet ditt hjemme eller på arbeidsplassen din, eller en bedrift som fokuserer på å redde mat. Du kan også ha ambisjoner om å bli bedre på dette.

For å dokumentere hva du gjør for å være en god matredder, må du publisere innlegg på din egen Facebookprofil og/eller Instagram med hashtaggen **#matredderfjellregionen**. Alle bidrag må være postet og tagget innen 1. desember 2020.

En jury vil etter 1. desember vurdere alle deltakere og kåre én privatperson og én bedrift som Årets matredder 2020. Vinnerne annonseres 20. desember 2020, og vil bli premiært.

Hva kan jeg gjøre?

Du kan dokumentere ditt engasjement hvordan du vil. Du kan for eksempel vise fram hva du lager av restemat, hvordan du sorterer, eller hva som

gjøres i bedriftens kantine for å minske matsvinnet. Har bedriften din en sorteringsordning for matavfall eller gode rutiner for å spise opp maten fra møter? Har du inspirert andre til å gjøre som deg? Eller ser du en utvikling i mengden matavfall over tid etter som du spiser opp mer av maten? Fortell oss om det!

La oss gjøre Fjellregionen til en region med matreddere. Sammen kan inspirere hverandre til å redde den spiselige maten!

Bruk gjerne de kjente emneknaggene #matredder og #spisoppmaten, i tillegg til #matredderfjellregionen. Da vil flere i hele Norge se de gode tipsene og arbeidet vi i Fjellregionen gjør for å minske matsvinn og sortere ut matavfall.

Kildesortering i Fjellregionen

Sorteres hjemme

				
<p>Grønn dunk Matavfall</p> <p>Brukes til mat som ikke kan spises, inkludert tørkepapir med matsøl, kaffegrut, teposer, eggesskall, og annet matavfall uten emballasje.</p> 	<p>Blå dunk Papp og papir</p> <p>Alle typer papp og papir, både skrivepapir, aviser, drikkekartong, reklameblad, emballasjekartong og bølgepapp.</p> 	<p>Turkis dunk Glass- og metall-emballasje</p> <p>Gjelder glass- og metallemballasje fra mat og drikke.</p> 	<p>Grå dunk Restavfall</p> <p>Restavfall er det som blir igjen når du har sortert ut alt som kan gjenvinnes. Bl.a. bleier, støvsugerposer, tobakk og tilsølt plast.</p> 	<p>Plastsekk Plastemballasje</p> <p>Plastemballasje er innpakning som har vært rundt matvarer og andre produkter.</p>
<p>Kastes kun i grønn matavfallspose som knyttes med to knuter og legges i dunken.</p>	<p>Drikkekartong skylles i kaldt vann og drypptørkes. Legges løst i dunken.</p>	<p>Skyldes i kaldt vann og drypptørkes. Legges løst i dunken.</p>	<p>Legges gjerne i vanlig bærepose, knyttes for å unngå søl.</p>	<p>Leveres i blank FIAS-sekk. Skylles i kaldt vann og legges løst i sekken.</p>

Leveres til gjenvinningstasjonen

										
Ombruk	Møbler	Sko	Tekstiler	Små-elektronikk	TV og skjermer	Hvitevarer	Batterier	Maling, lim	Lyspærer	Spraybokser
										
Trevirke	Trepaller	Murstein	Vindu	Porselen	Isolasjon	Gips	Små fritidsbåter	Hageavfall	Restavfall	Groavfall

Det er spesielt viktig at **farlig avfall, batterier og elektrisk avfall** ikke kastes som restavfall. Det skal leveres til en forhandler eller en av de betjente gjenvinningstasjonene.